

Arkæologisk Forum

– 15 år og godt begyndt

Der er gået 15 år siden det første nummer af Arkæologisk Forum udkom i 1999. Det er blevet til 30 numre, et særnummer og 293 artikler, debatindlæg og anmeldelser. Det er tid til status. Det er tid til et tilbageblik.

Endnu et nummer af Arkæologisk Forum er på gaden, og med det er vi oppe på nr. 30 i rækken. Det er blevet til 15 år med Arkæologisk Forum i dansk arkæologi.

Det første nummer

Det hele startede omkring årsskiftet 1998/99 hvor Foreningen af Fagarkæologer (FaF) – der på daværende tidspunkt kun havde eksisteret i et års tid – nedsatte en redaktionsgruppe med henblik på at lave et blad.

Arkæologisk Forum nr. 1 udkom i efteråret 1999 og var på 33 sider: 17 A4 sider flankeret af en gullig for- og bagside og klipset sammen i venstre-hjørnerne – forsidebilledet var klistret på efterfølgende. Ganske pænt, faktisk. Redaktionen havde taget et helt bevidst valg, og besluttet at ønskedrømme til layout, perfekte forsider og venten på en økonomi som kunne understøtte sådant, måtte vige for det vigtigste: at få gang i debatten i dansk arkæologi. Nu skulle det være!

Og nr. 1 repræsenterer på mange måder den profil Arkæologisk Forum siden har fået. Artikler, debatindlæg og anmeldelser kom emnemæssigt godt rundt – og allerede her startede traditionen med gæsteskriventiklen. I et interview med rigsantikvar Steen Hvass stillede tre medlemmer af FaFs bestyrelse/redaktion det på daværende tidspunkt meget aktuelle spørgsmål: "Hvad vil den nye museumslov medføre for arkæologi og især for arkæologer?". Den nye museumslov blev i de efterfølgende år et tilbagevendende emne for artikler og debatindlæg i Arkæologisk Forum.

For hele dansk arkæologi

De første par år kom det jævnlige til diskussion mellem dele af FaFs bestyrelse og redaktionen om Arkæologisk Forum skulle være et medlemsblad eller et tidsskrift for hele dansk arkæologi. Redaktionen stod lige fra begyndelsen fast på det sidste – og danske arkæologer

bakkede op med artikler og debatindlæg. Kigger man bare de tre til fem første numre igennem kan man se at både studerende, professorer, museumsinspektører og ansatte i centraladministrationen bidrog. Arkæologisk Forum var stedet hvor debatten kunne føres – ikke kun omkring den nye museumslov, men om alt muligt af relevans for det arkæologiske fag. Diskussionerne i FaF om Arkæologisk Forums status og den økonomisk uholdbare situation, som havde præget produktionen af de første tre numre, kom til en afklaring i slutningen af år 2000: FaF ville fremover budgettere med både tryk og udsending af tidsskriftet to gange årligt, og det blev fastslået at Arkæologisk Forum var et tidsskrift for hele dansk arkæologi.

Visionen: et tidsskrift af en ny type

Arkæologisk Forum blev startet på en følelse af et behov, at noget manglede – især åbenhed og debat. Men selv om intuition og arbejdsom beslutsomhed er gode egenskaber at have i en redaktion, syntes det ikke at være tilstrækkelige i længden, så behovet for en vision og målsætning for Arkæologisk Forum meldte sig. Omkring årsskiftet 2000/2001 stillede redaktionen sig derfor spørgsmålet: "Har dansk arkæologi, også som videnskab, behov for et nyt tidsskrift?".

En analyse af de dengang etablerede periodika¹ i dansk arkæologi viste at den arkæologiske fundfremleggelse og materialebehandling var det altdominerende emne for artiklerne i disse tidsskrifter, dernæst kom anmeldelser. Metodiske problemstillinger blev jævnligt vendt, men teoretiske overvejelser kun meget sjældent. Næsten ikke eksisterende var deciderede debatindlæg. Og markant var det at de samfundsmæssige og politiske sammenhænge som faget og arkæologen indgik i, slet ikke var genstand for behandling. Det var altså ikke kun debat der manglede, men hele emneområder som på daværende tidspunkt var ladt ude af fagets skriftlige interaktion.

Bag udeladelserne tittede et positivt videnskabs-teoretisk syn frem, som med processuel arkæologi var det dominerende i dansk arkæologi på daværende tidspunkt: sikker objektiv viden var målet for forskningen, og forskeren selv, hans samtid og politiske forhold betragtedes som subjektive fejlkilder der skulle holdes ude fra erkendelserne om fortiden. Man opfattede, med andre ord, ikke disse emneområder som nogle der havde videnskabelig interesse. Op igennem 1990'erne var de postprocessuelle arkæologier dog ved at vinde indpas i dansk arkæologi, og med dem et socialkonstruktivistisk og postmodernistisk videnskabs-teoretisk syn: forskeren, samtiden og politiske forhold opfattedes som væsentlige og relevante, også for den videnskabelige udforskning og fortolkning af fortiden.

Dansk arkæologi var altså under forandring, men ingen af de etablerede tidsskrifter havde dog taget de nye emneområder op – et tomrum som Arkæologisk Forum kunne gå ind og udfylde. I forlængelse heraf formulerede redaktionen derfor i sin første folder om Arkæologisk Forum:

Arkæologisk Forum er et tidsskrift der har til formål at være et aktivt element i fagets udvikling og fremtid. Arkæologisk Forum sætter det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt. Her kan både faglige og fagpolitiske emner formidles og debatteres.

Arkæologisk Forum ønsker en mere åben og dynamisk debatkultur blandt arkæologer, og forsøger at skabe debat ved at tage aktuelle, oversete og måske kontroversielle problemstillinger op. Her er plads til artikler og indlæg om små videnskabelige emner og cases samt teori og metode. Desuden er Arkæologisk Forum stedet hvor der gives plads til materiale og tanker der endnu er på idé-planen. I Arkæologisk Forum er der derfor mulighed for at eksperimentere - også med den skriftlige udtryksform.

Arkæologisk Forum udfylder således det hul der ellers har været i landets publikationer og danske arkæologers debatmuligheder. (Folder fra 2001).

Noter

1. I undersøgelsen indgik: Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie; Kuml; Acta Archaeologica og Journal of Danish Archaeology – og i mindre grad også Arkæologiske Udgravninger i Danmark og Skalk.

Arkæologisk Forum havde fået et grundlag at bygge videre på – en profil som i det store og hele holder den dag i dag.

Et videnskabeligt tidsskrift

For 14-15 år siden italesatte redaktionen egentlig ikke Arkæologisk Forum som et videnskabeligt tidsskrift – vi tænkte faktisk ikke over det i de efterfølgende næsten 10 år. Fokus var på at få skribenterne til at skrive artikler og debatindlæg om emner som der hidtil ikke havde været tradition for at skrive om – og ej heller at lave videnskabelige undersøgelser og analyser på. Dansk arkæologi var, om man så må sige, i en lærer-proces både mentalt og i praksis. Og der blev skrevet og skrevet i Arkæologisk Forum – stort som småt – også hvad vi i dag må anerkende som videnskabelige artikler.

Alligevel kom det som lidt af en overraskelse da redaktionen i foråret 2010 fik at vide at Arkæologisk Forum af "faggruppen for arkæologi, arkæometri og konserveringsvidenskab" var blevet indplaceret på autoritetslisten som pointgivende i den bibliometriske forskningsindikator (BFI) – og kategoriseret som et niveau 1 tidsskrift. Uden at falde på halen gjorde redaktionen sig derefter nogle alvorlige overvejelser før vi besluttede at indføre den eksterne fagfællebedømmelse som faggruppen krævede. At Arkæologisk Forum var blevet anerkendt som et videnskabeligt tidsskrift, skulle ikke betyde en ændring af tidsskriftets profil.

Her tre år efter at redaktionen indførte eksternt fagfællebedømmelse ser det ud til at være lykkedes uden at miste det debatterende og skæve som Arkæologisk Forum også i fremtiden skal have plads til.

Status

Siden det første nummer af Arkæologisk Forum er der gået 15 år og publiceret 293 artikler, debatindlæg og anmeldelse, skrevet af til sammen 239 forfattere. 17 redaktionsmedlemmer har der været – de otte nu i gang med det næste nummer af Arkæologisk Forum.